

ק"פ 14651/08/13 - יעקב עפרוני, יורם קדמן נגד יהודה מדמון

בית משפט השלום בבאר שבע

ו' ניסן תשע"ד
06 אפריל 2014

ק"פ 14651-08-13 עפרוני ואח' נ' מדמון
תיק חיצוני:

מספר בקשה: 4

1. יעקב עפרוני 2. יורם קדמן

יהודה מדמון

לפני
קובלים
נגד
נאשם
כב' השופט רון סולקין

החלטה

לפני בקשה לביטול כתב האישום במסגרת קובלנה פלילית פרטית, במסגרת טענות מקדמיות.

הקובלנה הוגשה בתאריך 08.08.2013.

הקובלים מחזיק נחלות במושב עובדים "ישע" בנגב, חברי האגודה השיתופית ושותפים בעסקיהם.

הנאשם, אף הוא חבר המושב, משמש כיו"ר ועד האגודה השיתופית.

על פי המפורט בחלק הכללי לכתב האישום, בין הקובלים לנאשם מחלוקת ארוכת שנים סביב סכסוכי קרקעות; מכסות מים; סכסוכים הנוגעים לפעילות הכלכלית בישוב; טענות בנוגע לפעילות בלתי חוקית של הקובלים מבחינת תכנון ובניה ושימוש בנכסי האגודה השיתופית.

כנגד הקובל 1 התנהלו הליכים משפטיים והליכי גביה בגין חובות לתאגיד בנקאי, ואף הליכים אל מול המשקם, והוא חפץ להעביר נכסיו, לטענתו על מנת לכסות החובות.

לטענת הקובלים באישום הראשון, מסר הנאשם, ביום 13.09.2009, לב"כ של בנק הנושה לקובל 1 מידע על נכסיו ומכסות חקלאיות השייכות לו לצורך הליכי גביה ועיקול, בניגוד לדין, כן מסר תצהיר, נושא תאריך 31.03.2011, במסגרת הליכים שניהל הבנק הנושה כנגד הקובל 1, ובכך פגע בפרטיותו, ובצע עבירות בניגוד לחוק הגנת הפרטיות,

עמוד 1

לטענת הקובלים באישום השני, הפיץ הנאשם, בשם ועד המושב, מכתבים נושאי תאריכים 09.06.2013 ו- 06.06.2013, לחברי האגודה השיתופית, בהם נאמר, בתמצית, כי הקובל 2 חומק מתשלום חובותיו לאגודה השיתופית, אינו מכבד את תקנון האגודה, כי התנגדותו לתכניות שונות של ועד המושב גורמת נזק כספי לאגודה השיתופית ולחברי המושב, וכי ועד המושב החליט לפעול להוצאת הקובל 2 מהאגודה השיתופית. בגין כך נטען, כי בוצעו עבירות בניגוד לחוק איסור לשון הרע, תשכ"ה - 1965.

ביום 10.10.2013 הודיעה פמ"ד, כי אינה רואה לנהל ההליכים בקובלנה.

ביום 19.01.2014 הוגשה בקשה מטעם הנאשם לביטול כתב האישום לנוכח טענות מקדמיות. בין היתר נטען, כי לקובלים מחלוקות וסכסוך ארוך שנים עם האגודה השיתופית, חרף זאת בחרו לתקוף הנאשם, שהוא יו"ר האגודה, אישית, תוך אפלייתו אל מול חברי ועד אחרים, שגם הם עמדו מאחורי הפעולות הנטענות בכתב האישום. נטען, כי האישום הראשון בכתב האישום הוגש בתוך שיהוי ניכר, כשנתיים ומחצה עד ארבע שנים לאחר האירועים הנטענים בו, שיהוי אשר יש בו כדי לפגוע ביכולת הנאשם להתגונן, וזאת תוך לימוד גזירה שווה ממשך ההתישנות שנקבע בנוגע לעוולה אזרחית של פגיעה בפרטיות, אשר עומד על שנתיים בלבד. עוד נטען, כי הקובלנה שהוגשה מהווה שימוש לרעה בהליכי משפט, תוך התעלמות מהחובה ליישב סכסוכים הנובעים מחברות באגודה או מעסקי האגודה, בין חברים לאגודה ובינם לבין האגודה, לפני בורר שימונה על ידי רשם האגודות השיתופיות. נטען, כי הקובלים השמיטו מכתב האישום עובדות משמעותיות, כגון שמסירת המידע מטעם ועד האגודה היתה במסגרת כינוס נכסי הקובל 1, בהתאם להחלטת המשקם וכן בהתאם לצו עיקול שניתן. נטען, כי כתב האישום אינו מגלה עבירה. כן נטען, כי המדובר בזוטי דברים.

בתגובת הקובלים נטען, כי האישום השני, שענינו עבירות הוצאת לשון הרע, מהווה הטפה למשפט שדה כנגד הקובלים. אשר לאישום הראשון, נטען כי המדובר בחריגה מסמכות של איש ציבור, שהעניק מיזמתו מידע מעבר לנדרש ממנו בהתאם לתפקידו. עוד נטען, כי ב"כ התאגיד הבנקאי הנושה לא מונה לכונס נכסים, ולא היה על הנאשם להעביר לרשותו חומר תוך פגיעה בפרטיות הקובל 1. נטען, כי כתב האישום אינו מהווה פגיעה קשה וממשית בזכויותיו של הנאשם המחיבת ביטולו מחמת הצדק. כן נטען, כי האישום הראשון אינו חורג מתקופת ההתישנות שנקבעה בחוק וכי הנאשם לא הצביע על נזק ראיתי מסוים שנגרם לו כתוצאה מהשיהוי בהגשתו. נטען, כי חובת הבוררות בהתאם לתקנון האגודה אינה חלה על הליכים פליליים.

בתשובת ההגנה נטען, חזרה ופירטה ההגנה את טענותיה תוך התמקדות בטענת השיהוי בהגשת כתב האישום בנוגע לאישום הראשון.

לאחר שעינתי בכתב הקובלנה על נספחיו, בטענות הצדדים על נספחיהן, באתי לכדי מסקנה כי יש להורות על ביטולו כתב האישום בקובלנה.

האישום הראשון אינו מגלה עבירה על פניו

האישום הראשון בכתב האישום עיניו מכתב, וכן תצהיר, שנמסרו לב"כ של תאגיד בנקאי, שהיה נושה לקובל 1.

פרטים אלה נמסרו בסמוך לאחר דיון שהתקיים לפני המשקם על פי חוק ההסדרים במגזר החקלאי, תשנ"ב - 1992, ביום 07.09.2009, בו הגיעו הצדדים להסכמה מותנית, לאפשר לקובל 1 שהות למכור את נכסיו באגודה השיתופית, בתוך תקופה בת מחצית השנה, ולאחר מכן - ימונה ב"כ התאגיד הבנקאי הנושה ככונס נכסים על נכסים אלה (נספח א' לכתב הקובלנה).

ההסכמה אליה הגיעו הצדדים - בנוכחות ב"כ התאגיד הבנקאי הנושה - הותנתה בהסכמת התאגיד הבנקאי, שתמסר בתוך שלושה שבועות.

כעולה מנספח ב' לכתב הקובלנה, נתבקש ועד האגודה - באמצעות הנאשם - להמציא לתאגיד הבנקאי הנושה פרטי המשק, לצורך גיבוש עמדתו בנוגע להסדר המוצע.

ברי, כי על מנת שהבנק הנושה יגבש עמדתו, נדרש הוא לקבל הפרטים המלאים, לברר מצבם המשפטי, התכנוני והרישומי של הנכסים המדוברים, וניתן לראות בהעברת הנתונים הללו, כפעולת עזר, פועל יוצא מהחלטת המשקם, לשם קידומה וביצועה.

גם אם צירף הנאשם, מסיבות אלה או אחרות, הערכה על תכניות הקובל 1 בנכסים בהם מחזיק, לא מצאתי כי ישנה בכך, על פני הדברים, עבירה של פגיעה בפרטיות. הנאשם אינו ממונה על מאגר מידע כהגדרתו בדין, ולא הוצג בכתב האישום בסיס לכך, כי חב חובת סודיות כלפי הקובל 1.

למעשה, דינו של הנאשם כדין כל אחר, חבר המושב או תושב הישוב, שהיה נשאל בנוגע לפרטי המשק של הקובל 1, ומוסר את הידוע לו. האם ניתן היה לטעון, כי המדובר בעבירה של פגיעה בפרטיות.

על כן מצאתי לקבל טענת ההגנה, כי האישום הראשון אינו מגלה עבירה על פניו.

שימוש לרעה בסמכות

טוען ב"כ הקובלים בתגובתו, כי הנאשם השתמש לרעה בסמכויותיו כ"איש ציבור" וכיו"ר ועד האגודה השיתופית, כנגד הקובלים, במסגרת הסכסוך עמם.

לא מצאתי לקבל הטענה, כי הנאשם הינו איש ציבור כהגדרתו בדין. הנאשם אינו מחזיק במשרה ציבורית. קביעה, כי מזכיר או יו"ר ועד של תאגיד מסוג אגודה שיתופית מהווה איש ציבור, תרחיב האיסור הפלילי מעבר לנדרש.

יתר על כן, עבירה של שימוש לרעה בסמכות, או הפרת אמונים, אינה ניתנת לביורר במסגרת קובלנה פלילית פרטית, והנאשם אף לא הואשם בעבירה מסוג זה במסגרת הקובלנה, כך שגם לו היה הנאשם איש ציבור, והיה חורג מסמכותו ומבצע עבירה של הפרת אמונים או עבירה אחרת על טהר המידות (דבר שלא נקבע), הרי לא היתה זו עבירה בה ניתן לדון בהליך דנן.

שיהוי בהגשת האישום הראשון

יש רגליים לטענת ההגנה, כי האישום הראשון הוגש תוך שיהוי ניכר, ביחס למטריה הנדונה, שיש בו כדי לפגוע בזכות הנאשם להתגונן.

סעיף 26 לחוק הגנת הפרטיות, תשמ"א - 1981 (להלן: "**החוק**"), קובע כי תקופת ההתישנות על עוולה אזרחית בהתאם לחוק, עומדת על שנתיים. זוהי תקופת התישנות מיוחדת, אשר נקבעה בהתאם למטריה הנדונה, ועל מנת לאפשר לנתבע להתגונן כיאות בפני הליך משפטי, לרבות אחזור החומר המדובר ובדיקת ההקשר של הטענות על הפגיעה בפרטיות.

אמנם, לא נקבעה תקופת התישנות מיוחדת בנוגע להליך פלילי על פי אותו החוק.

ברם, קובלנה פלילית פרטית אינה הליך פלילי טהור. בהיותה מוגשת על ידי פרט, ולא על ידי התביעה הכללית, בלא העברתה במערכת של סינון, בהתאם לשיקולים של פוטנציאל ההרשעה או ענין לציבור, נושאת היא גם אופי אזרחי. בגזירה שווה לדבריו של כב' השופט ברע"פ 2971/01 **אסף נ' מדינת ישראל**, פ"ד נו 418, שנאמרו בנוגע לעונש של פיצוי נפגע עבירה, אף קובלנה פלילית מהווה "ברבורן בין ברווזונים", במסגרת חוק סדר הדין הפלילי, אשר רובו ככולו עוסק בהליכים המנוהלים על ידי התביעה הכללית ושלוחותיה.

בנוגע לאירועים הנטענים באישום הראשון חלפה תקופת ההתישנות האזרחית על פי החוק.

בהעדר הסבר כלשהו לשיהוי הניכר, מצאתי כי יש בו כדי לפגוע ביכולת הנאשם להתגונן מפני הדברים.

כך למשל, עלול הנאשם להתקל בקשיים לשחזר חליפת פניות, בכתב או בעל פה, עם הגורמים המעורבים בהסדר שגובש לפני המשקם, ובמסגרת זו לשחזר ההקשר בו הועבר החומר המדובר לידי התאגיד הבנקאי.

כך גם בנוגע לתצהיר שנמסר, בחלוף התקופה שנתנה לקובל 1 למכור את נכסיו, לצורך מימוש הנכסים על ידי הבנק הנושה, בהתאם לאותה הסכמה.

יתר על כן, לא נטען, כי הקובל 1 הגיש תלונה במשטרה בזמן אמת, או העלה טענה כלשהי בגין פגיעה בפרטיותו, או אף בקש לפסול המכתב והתצהיר שנמסר על ידי הנאשם, לכאורה תוך פגיעה בפרטיות, בהתאם להוראות סעיף 32 לחוק, במסגרת ההליכים המשפטיים האזרחיים והליכי הגביה שהתנהלו נגדו על ידי הבנק הנושה בזמן אמת. צפוי היה, כי לו סבר הקובל 1 שנפגעה פרטיותו, היה מעלה זאת כבר אז. ענין זה מחזק המסקנה, כי האירועים נושא האישום הראשון לא היו משמעותיים בעבור הקובל 1, כלומר אפילו הענין האישי שהיה לו באירועים אלה היה מוגבל, שלא לדבר על ענין לציבור.

לא זו אלא: לו היתה התביעה שוקלת העמדתו לדין של הנאשם, היה בחלוף הזמן להוות שיקול בנוגע לענין הציבורי לניהול ההליך הפלילי. ר' הנחית היועמ"ש לממשלה 4.1202. כאשר המדובר בקובלנה פלילית פרטית, ראוי ליתן שיקול זה בידי בית המשפט.

שהיו בנקיטת הליכים פליליים ואף הליכים פריפריאליים להליכים הפליליים, כגון הליכים משמעותיים, ככל שאינו מוסבר ואינו מוצדק, עלול לשמש נמוק לזיכוי מכח הגנה מן הצדק. ר' על"ע 2531/01 **חרמון נ' הועד המחוזי של לשכת עורכי הדין בתל-אביב יפו**, פ"ד נח(4) 55. עוד ר' י. נקדימון, **הגנה מן הצדק**, הוצ' נבו, תשס"ד - 2003, ע' 316. אין מניעה לבטל כתב אישום בשל טענת הגנה מן הצדק גם בהליך של קובלנה פלילית פרטית, ר' רע"פ 1955/12 **נמרי נ' בנימיני** (להלן: "פרשת נמרי").

בהעדר הסבר או הצדק כלשהו לשיהוי הניכר, כאשר הקובלנה בנוגע לאישום הראשון הוגשה רק לאחר האירועים נושא האישום השני, מצאתי בכך נימוק נוסף, העומד ברשות עצמו, להורות על ביטולו של האישום הראשון.

עובדות האישום השני - האם מגלות עבירה על פניה?

האישום השני ענינו הפצת מכתבים, בעיקר בנוגע לקובל 2, לחברי האגודה השיתופית, המכילים טענות כלפי אי-עמידת הקובל 2 בחובותיו כלפי האגודה, התנהלותו באופן כללי, והצעדים שועד העמותה מבקש לנקוט כלפיו. ספק אם, על פני הדברים, מהוות התבטאויות אלה פרסום אסור בהתאם לדין. ועד האגודה השיתופית מיצג את חבריה, וספק אם ישנו פסול בדיווח על החלטותיו או על פעולות שמבקש לנקוט, כלפי מי שנתפס על ידו כחבר אגודה סורר. אין לשלול, כי פרסום מסוג זה, המכוון לחברי האגודה, שהם בעלי ענין לדעת מה יעשה בה, יכול שיחסה תחת אחת ההגנות המנויות בסעיפים 14 - 15 לחוק איסור לשון הרע, תשכ"ה - 1965. ברם, לא מצאתי להכריע בשאלה זו בהליך מקדמי, בלא שמיעת טענות הצדדים לגופן, ולאור הכרעת בית המשפט בהתאם ליתר הנימוקים שיפורטו להלן.

מנגנון חלופי להכרעה בסכסוך

מצאתי ממש בטענת ההגנה, הנוגעת לשני האישומים שבכתב האישום בקובלנה, בנוגע למעקף, לכאורה, של המנגנון שנקבע ליישוב סכסוכים בין חברי אגודה שיתופית ובין חברי האגודה לבין האגודה.

סעיף 52 לפקודת האגודות השיתופיות, 1933, קובע:

בוררות בסכסוכים

52. (1) רשאית אגודה רשומה לקבוע בתקנותיה הוראות בנוגע ליישוב סכסוכים הנוגעים לעסקי האגודה, בין ע"י הרשם או באופן אחר; תביעה של אגודה רשומה לכל חוב או דרישת תשלום המגיעים לה מחבר, ממי שהיה חבר, או מן הממונה, או מן היורש או הנציג החוקי של חבר שמת, לרבות קנס שיטל בהתאם לתקנות האגודה, בין שהודו ובין שלא הודו באותו החוב או באותה דרישת התשלום, הריהי סכסוך הנוגע לעסקי האגודה כמשמעותו בסעיף-קטן זה.

(2) אם קבעו תקנות האגודה שיש להביא בפני הרשם לשם הכרעה כל סכסוך או סוג או סוגים של סכסוכים בנוגע לעסקי האגודה אשר יתגלעו -

(א) בין חברים, מי שהיו חברים ואנשים התובעים באמצעות חברים, מי שהיו חברים וחברים שמתו, או

(ב) בין חבר, מי שהיה חבר או אדם התובע באמצעות חבר, מי שהיה חבר או חבר שמת, ובין האגודה, הועד שלה או כל פקיד או סוכן של האגודה, או

(ג) בין האגודה או הועד שלה ובין כל פקיד או מורשה של האגודה, או

(ד) בין האגודה ובין כל אגודה רשומה אחרת,

הרי משקיבל הרשם את הבקשה ליישוב הסכסוך רשאי הוא -

(אא) ליישב את הסכסוך בעצמו, או

(בב) בכפוף לתקנות שתיקבענה, להעבירו לבורר או לבוררים.

(3) בכפוף לתקנות שתיקבענה, רשאי הרשם לקחת בחזרה מבורר כל בקשה ליישוב סכסוך שהוגשה עפ"י סעיף-קטן (2)(בב) ולטפל בה באופן שנקבע בסעיף-קטן הנ"ל.

(4) אם מסר הרשם איזה סכסוך לבורר או לבוררים כאמור בסעיף-קטן (2)(בב), רשאי הוא -

(א) לאשר את פסק הבוררים, או

(ב) אם על דעת עצמו או עפ"י בקשה שהוגשה לו ע"י אחד מבעלי הסכסוך תוך עשרה ימים מיום הפסק, לתקן את פסק הבוררים או להחזיר לבורר או לבוררים כל ענין הנזכר בפסק למען יחזרו ויעיינו בו.

(5) לכל החלטה הניתנת ע"י הרשם עפ"י סעיף-קטן (2)(א) ולכל החלטה של הבורר או הבוררים עפ"י סעיף-קטן (2)(ב) שהרשם אישרה עפ"י סעיף-הקטן הקודם, יהא תוקף של פסק דין מטעם בית משפט מחוזי שאינו ניתן לערעור, וכן תוצא לפועל בדומה לכך.

סעיף הבוררות בתקנון האגודה השיתופית בה חברים הצדדים לקובלנה קובע:

ישוב סכסוכים

א. כל סכסוך הנובע מחברות באגודה או בעניין תקנון האגודה או מעסקי האגודה, בין חברים, חברים לשעבר, יורשיהם או נציגיהם החוקיים מצד אחד, לבין האגודה, חברה או מוסדותיה או רשות מרשויות האגודה, ימסר לבוררות, לפי דרישת אחד הצדדים, בפני בורר שימונה על ידי רשם האגודות השיתופיות, על פי סעיף 52(2) לפקודת האגודות השיתופיות.

ב. בורר שמונה כאמור יהא מחויב לדין המהותי החל בבתי המשפט האזרחיים במדינת ישראל, וינמק פסק דינו. הבורר יהא פטור מדיני הפרוצדורה ומדיני הראיות.

ג. על אף האמור מוסכם כי טרם פניה לבוררות, יתקיים הליך גישור, בנסיון לסיים המחלוקת בלא צורך בהליך שיפוטי.

צודק ב"כ הקובלים בתגובתו, כי על דרך הכלל, לא יחול סעיף זה על הליכים פליליים. ברור, כי סעיף זה לא יחול על עבירה פלילית מובהקת שבוצעה על ידי חבר האגודה כנגד משנהו, כגון עבירות אלימות, גניבה וכיו"ב.

ברם, בהיות הקובלנה הפלילית הפרטית הליך בעל מאפיינים אזרחיים, מצאתי כי מתן אפשרות לעקוף הוראות סעיף הבוררות באמצעות הגשת קובלנה פלילית, בכל מקרה של סכסוך שעילתו באחת מהוראות החיקוק המאפשרות הגשת קובלנה שכזו, תפגע בתכלית הוראות סעיף 52 לפקודה וכן הוראות התקנון.

אין מחלוקת, כי האירועים הנטענים בכתב האישום בקובלנה עשויים לבסס, לכאורה, עוולות אזרחיות.

עיון בכתב האישום בקובלנה מצביע על כך, כי המדובר בענינים הנוגעים לסכסוך אישי בין הצדדים. ספק אם ניתן למצוא ענין ציבורי בפרטים שבקובלנה, אשר, כאמור, לא הוגשה בגינם תלונה למשטרה בזמן אמת, ממילא לא הוגש ערר על ההחלטה שלא להעמיד לדין, ואפילו במישור האזרחי, לא ננקטו הליכים כלשהם ובנוגע לפרטים שנתקבלו לכאורה תוך פגיעה בפרטיות, אף לא הועלתה בקשה לפסול קבילותם בהליך האזרחי. כלומר, ספק אם הצדדים עצמם ראו משמעות לאירועים, בוודאי לאירועים נושא האישום הראשון, בזמן אמת.

אין מחלוקת, כי האירועים הנטענים מהווים חלק קטן מרצף הדינויות ומחלוקות בין הצדדים הנובעות מהיותם חברי האגודה השיתופית. אין המדובר באירועים העומדים בפני עצמם.

תכלית הוראות סעיף 52 לפקודה, וכן תקנון האגודה שמכוחו, לרכז הסכסוכים בין חברי האגודה השיתופית, מי שנגזר עליהם לחיות יחדיו, לתקופה ארוכה, כשכנים בישוב קטן - באינסטנציה אחת, ולאפשר מדרג בפתרון הסכסוכים ביניהם, בלא שהדבר יצריך הגעה מיידית לערכאות משפטיות חיצוניות.

לשם כך, נקבעו חובות של גישור ובוררות.

הדבר דומה, במידת מה, לתכלית חקיקתו של חוק בית המשפט לעניני משפחה, תשנ"ה - 1995, אשר ריכז מכלול הסכסוכים במשפחה לפני ערכאה אחת ומותב אחד. ר' דברי ההסבר לפני חקיקתו.

אין מחלוקת, כי לו היו הקובלים נוקטים בהליך אזרחי כנגד הנאשם, בגין אותם אירועים ממש, היה עליהם לפנות באמצעות מנגנון הגישור והבוררות.

מצאתי, כי כאשר המדובר באירועים בעלי אופי פרטי, במסגרת סכסוך בין חברי אגודה שיתופית או בינם לבין האגודה, אירועים המהווים, בדרך המלך, עוולות אזרחיות, קשורים למערכת היחסים שבתוך האגודה השיתופית ומהווים חלק ממסכת אירועים גדולה יותר, במסגרתה מנהלים הצדדים הדינויות על פי המנגנונים המיוחדים להכרעה בסכסוכים בין חברי אגודה שיתופית, והענין שיש בהם לציבור (ובמקרה זה אפילו לצדדים עצמם, בזמן אמת) מוגבל ביותר עד אפס, הרי חרף היות הקובלנה הליך פלילי, גברות הוראות סעיף 52 לפקודת האגודות השיתופיות, והתקנון מכֶּה, ואין לאפשר פניה לערכאות בהליך של קובלנה פלילית פרטית, בטרם מיצוי הליכי הגישור והבוררות בין חברי האגודה.

ודוק: ההכרעה בכתב האישום בקובלנה דנן, המבוססת על אירועים נקודתיים, ספק אם תקדם פתרון הסכסוך הכולל בין הצדדים, וזהו טעם נוסף ומרכזי למנוע מהקובלים לעקוף המנגנונים שנקבעו.

מהוגשה הקובלנה שטרם נערכה פניה לסיום הסכסוך בגין האירועים נושאה בהתאם למנגנון המחייב בפקודה ובתקנון כפי שפורט לעיל - רואה בית המשפט זאת כנימוק מרכזי המצדיק ביטול כתב האישום בקובלנה במקרה דנן, על שני חלקיו.

אחרית דבר

בפסק דינה של כב' המשנה לנשיא מ. נאור בפרשת נמרי נקבע:

עמוד 8

כשמוגש כתב אישום על ידי המדינה נשקלות כל נסיבות העניין. מותר למדינה להביא בחשבון בהחלטתה גם שיקולים כגון מידת אשמו של המתלונן, והאם הוא עצמו פגע במי שהוא מבקש שיוגש נגדו כתב אישום. אחד מחסרונותיה הרבים של הקובלנה הפלילית הפרטית הוא היעדר שיקול דעת כזה. לאחרונה הוגשה הצעת חוק לבטל את מוסד הקובלנה הפרטית (ראו הצעת חוק סדר הדין הפלילי (תיקון מס' 67) (ביטול קובלנה), התשע"א - 2011, ה"ח 615). דברי ההסבר להצעת החוק מבהירים היטב את הרקע להצעה. על יסוד נסיוני - ובעיקר נסיוני השיפוטי כשופטת שלום - אני רואה בברכה את הצעת החוק האמורה.

ובהמשך - בפסק דינה של כב' השופטת ד. ברק ארז:

בית משפט זה כבר עמד על כך שקובלנה פרטית עלולה להוביל להליכי סרק המשחיתים לריק את זמנה של מערכת המשפט או לשימוש לרעה בכוחו של המשפט הפלילי...

כן ראיתי להביא מדברי חברי כב' השופט א. הימן בפסק הדין בתיק ק.פ. 36496-06-12 **מורדוב נ' בן דוד**, שעסק במטריה דומה של קובלנה פלילית פרטית בענין פרסום לשון הרע במסגרת סכסוך מוניציפלי:

כאן, ולפני סיום, המקום להבהיר ולהדגיש את המשמעות של פתיחה בהליך פלילי. כפי שקבעתי לעיל, הליך פלילי הנפתח על דרך קובלנה פלילית נותר בלבוסו: הליך פלילי, על כל המשמעות הנלווית לכך לרבות הרשעה בפלילים ואות הקלון שיש בכך מבחינה חברתית וציבורית. לעומת זאת, הקובל הפותח בהליך משפטי כה דרסטי שיש בו פגיעה קשה באדם, ובהבדל מהרשות הפותחת על פי חוק בהליך פלילי, הרי הוא אדם פרטי שחזקת התקינות המנהלית ממנו והלאה, הוא חופשי לחלוטין מביקורת ציבורית, חופשי מכללי מנהל תקינים, כמו גם מכל הכללים החלים על פעולת רשות ציבורית כפי שחלים על התביעה הפלילית. על כן, על בית המשפט להבהיר לקובל משמעות מעשהו ולהבהיר כי שימוש בהליך פלילי באופן פרטי חייב שיעשה במקרים חריגים ונדירים ולא כדבר שבשגרה, וכדרך להשיג אינטרס פרטי. שכן, להליך הפלילי משמעות ציבורית מובהקת באופן שהאינטרס העליון אינו אינטרס אישי של האדם או אף של הנפגע בעבירה, אלא האינטרס הוא האינטרס הציבורי בלבד. והנה כפי המקרה שלפני, בא אדם, אשר לו סכסוך כספי עם אחר, ומנצל כלי משפטי דרסטי וחמור, על מנת להשיג הישג אישי גרידא.

אשר על כן, לפני דוגמא אחת מיני רבות, שיש בה כדי לשכנע כי ראוי לבטל ההליך של הקובלנה הפלילית ויפה שעה אחת קודם. רוצה אדם לקבל תרופתו מרעהו שלדעתו הזיק לו, יעשה כן, באמצעות ההליך האזרחי. משהחליט היועץ המשפטי לממשלה, האדם המופקד על האינטרס הציבורי, שאין בהליך הפלילי ענין ציבורי וכי לא ינקוט בהליכים, אזי סבור אני, בכל הכבוד, שאין מקום ליתן לאדם פרטי לנקוט בהליך כה דרסטי נגד רעהו הליך שראוי כי ינוהל אך ורק על ידי הרשות המופקדת על כך בחוק.

ועוד יש לציין כי אין לשכוח שבשנים האחרונות, חלה למעשה מהפכה בסמכויות בית משפט השלום. אם בעבר דן בית המשפט השלום בעבירות עוון וחטאים בלבד, הרי שמאז שנים מספר, דן בית המשפט בעבירות פשע רבות כגון: התפרצויות לדירה, עבירות של חבלה חמורה, פגיעה בנסיבות מחמירות, עבירות פשע כלפי רכב, עבירות סחיטה

באיומים, עבירות פשע חמורות בסמים לרבות סחר בסמים שהעונש על העבירה בחוק הוא 20 שנות מאסר ועוד. תיקים רבים ביותר מתנהלים כאשר הנאשמים עצורים עד תום הליכים. הזמן השיפוטי, כידוע יקר מפז, וראוי היה לנצל לתיקים החמורים, כאשר לעיתים, אין בידי בית המשפט די זמן שיפוטי לדון בהם. ביושבי בדין נתקל אני לעיתים קרובות במישור הניהולי בבעיה קשה של מציאת פניות יומני שופטים לשמיעת הוכחות בתיקים של עצורים עד תום הליכים. והנה בקובלנה זו, מצא הקובל כי ראוי לו שיוקדש זמן שיפוטי יקר ביותר לקידום עניינו האישי הטהור.

אין לי אלא להצטרף לדברים אלה.

במקרה דנן, מצאתי כי המדובר בקובלנה שהוגשה, על פניה, במסגרת סכסוך ארוך, מורכב ועמוק, בין הקובלים לבין ועד המושב וגורמים נוספים. ב"כ הקובלים, בהגנותו, אף מצא לציין דברים אלה בפתח כתב האישום בקובלנה. מתן אפשרות לקובלים לפתוח בהליך פלילי כנגד יו"ר ועד האגודה השיתופית, על סמך אירועים נקודתיים, מתוך מכלול מערכת היחסים הסבוכה, הנדונה לפני האינסטנציות המתאימות, עלולה להוות שימוש לרעה בהליך הפלילי, כפי דברי בית המשפט העליון לעיל. דרך המלך הינה, הכרעה גם בטענות אלה במסגרת מכלול הסכסוך, במנגנון של גישור ובוררות.

לאור עמדת בית המשפט העליון בפרשת נמרי לעיל, אשר אינה רואה בעין יפה השימוש השגרתי בכלי של קובלנה פלילית פרטית (אם בכלל), בהעדר מנגנוני הריסון בהליך הקובלנה הפלילית הפרטית, כדוגמת אלה המכוונים את התביעה הכללית בפעולותיה ובהחלטותיה בנוגע להגשת כתב אישום בהליך פלילי רגיל, סברתי, כי יש לאפשר לבית המשפט מתחם רחב יותר של ביקורת מקדמית על תקינות ההליך על מנת למנוע שימוש לרעה בהליכים המשפטיים או מעקף של מנגנון אחר להכרעה בסכסוך.

ככל שהמדובר בסכסוך שמאפייניו אישיים ופרטיים יותר, נעדרי ענין לציבור, כך יש לאפשר מרווח שיקול דעת רחב יותר בשאלת ביטול כתב האישום בקובלנה.

משבית המשפט מוצא, כי המדובר בקובלנה שאין בה מאפיינים של ענין לציבור; חלקה האחד הוגש בשיהוי ניכר, ללא הסבר; מהווה היא חלק נקודתי מסכסוך ארוך בין הצדדים; ספק אם המעשים המתוארים בשני האישומים בה בה מהווים עבירה על פניהם; ובעיקר - קיים מנגנון חוקי המאפשר הכרעה בסכסוך ב"דרך המלך", באופן מדורג ובמכלול הסכסוך להבדיל מחלק נקודתי בו - מצאתי להורות על ביטול כתב האישום בקובלנה.

סוף דבר, כתב האישום בקובלנה בטל בזאת.

זכות ערעור כחוק.

ניתן היום, ו' ניסן תשע"ד, 06 אפריל 2014, במעמד ב"כ הקובלים, עו"ד אמיר קמינצקי; ב"כ הנאשם, עו"ד אריה

שפירא; הקובל 2 והנאשם.